

Asia: VN/17651/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsälain muuttamisesta ja siihen liittyvistä asetusluonnoksista

Lausunto hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Metsälain soveltamisalan rajaaminen liittyen puolustusvalmiuden turvaamiseen (2 §)

-

Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuu ja siihen liittyvät uudistamisvelvoite (2 a §, 5 § ja 8 §)

-

Metsän uudistamisilmoitus (14 a § ja 23 a §)

-

Metsänkäyttöilmoitus (14 §)

-

Muutoksenhaku ja automaattinen päätöksenteko (23 §, 23 b § ja 14 §:n 4 mom.)

-

Metsärikos ja metsärikkomus (18 §)

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsälain muuttamisesta ja siihen liittyvistä asetusluonnoksista (asia VN/17651/2025). Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa muutettavaksi metsälakia siten, että metsälakiin lisättäisiin velvoite laatia metsän uudistamisilmoitus, jonka laiminlyöminen samalla lisättäisiin metsärikkomuksen tekotapoihin.

Metsälain 18 §:ssä säädetään metsärikkomuksena sakolla rangaistaviksi tietyt metsälain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaiset teot. Esitysluonnoksessa ehdotetaan pykälän 2 momenttiin lisättäväksi uusi 6 kohta, jonka nojalla se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 14 a §:ssä säädetyn velvollisuuden metsän uudistamisilmoituksen tekemisestä tai tekee ilmoituksen säädetyn määräajan jälkeen, olisi tuomittava metsärikkomuksesta. Viitatussa, esitysluonnoksen mukaisessa uudessa 14 a §:ssä säädettäisiin metsän uudistamisilmoituksesta. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota ehdotettavaan rangaistussääntelyyn erityisesti sen täsmällisyyden arvioinnin näkökulmasta. Rangaistussäännökset on rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vuoksi laadittava täsmällisiksi ja tarkkarajaisiksi. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettavaan rangaistussääntelyyn sisältyy rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallisina näyttäytyviä elementtejä, sillä kysymykset siitä, kenen laiminlyönnestä ja milloin syntyvästä velvollisuudesta olisi kyse laiminlyönnissä, jonka osalta ehdotetaan rangaistusvastuusta säätämistä, vaikuttavat ratkaistun ehdotettavassa sääntelyssä tietyiltä osin jokseenkin epätasaisesti.

Metsärikkomusta koskevaan 18 §:ään ehdotettavassa uudessa 6 kohdassa viitattaisiin ehdotettavassa uudessa 14 a §:ssä säädettyyn velvollisuuteen. 14 a §:n 1 momentin mukaan maanomistajan tai sen, jolla on 9 §:n mukainen vastuu metsän uudistamisvelvoitteesta, on tehtävä metsäkeskukselle kirjallisesti metsän uudistamisilmoitus, kun metsänuudistamisen toimenpiteet on 8 §:n mukaisesti tehty. Viitatus 9 §:n perusteella ei vaikuta kaikkien tilanteiden osalta täsmällisesti ja tarkkarajaisesti säädetyltä, kehen velvollisuus, jonka laiminlyöminen ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi, kohdistuisi, ottaen huomioon, että mainitun 9 pykälän 3 momentin mukaan vastuu uudistamisvelvoitteesta voi tietyissä tilanteissa kohdistua tietyn oikeuden haltijan sijasta maanomistajaan sillä perusteella, että se ”olosuhteet huomioon ottaen” on ”erityisestä syystä kohtuullista”.

Toiseksi ehdotettavasta sääntelystä ei käy erityisen täsmällisesti ilmi, milloin velvollisuus, jonka laiminlyöminen ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi, syntyisi. Edellä todetusti 14 a §:n 1 momentin mukaan metsän uudistamisilmoitus on tehtävä, kun metsänuudistamisen toimenpiteet on 8 §:n mukaisesti tehty. Viitatus 8 §:n perusteella velvollisuuden syntyajankohta ei vaikuta kovinkaan täsmällisesti ja tarkkarajaisesti säädetyltä, ottaen huomioon, että mainitun pykälän mukaan metsän uudistamisvelvoite on täytetty, kun muun muassa käsittelyalueelle on saatu aikaan taimikko alueen ”maantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10–25 vuoden kuluessa” velvoitteen muodostavan puunkorjuun päättymisestä, ja taimikko katsotaan saaduksi aikaan, kun se on muun muassa ”riittävän tiheä”, taimet ovat ”tasaisesti jakautuneina” ja ”niiden kehittymistä ei uhkaa välittömästi muu kasvillisuus”. 8 §:ssä tosin säädetään, että valtioneuvoston asetuksella säädetään tietyistä tarkennuksista, kuten taimikon riittävästä tiheydestä, mutta tähän tarkentavaan sääntelyyn ei ehdoteta viitattavan uudessa 14 a §:ssä. Epäselväksi jää myös ehdotettavan 14 a § 2 momentissa säädettävän kolmen vuoden määräajan (”Viljelemällä toteutettua uudistamista ja luontaista uudistamista koskeva ilmoitus on toimitettava sen jälkeen, kun 8 §:n 2 momentissa tarkoitettut uudistamiseen liittyvät perustamistoimenpiteet on tehty, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua puunkorjuun päättymisestä. Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun osalta ilmoitus on toimitettava viimeistään kolmen vuoden kuluttua puunkorjuun päättymisestä.”) suhde edellä mainittuun 10–25 vuoteen.

Lisäksi ehdotettavan uuden 14 a §:n 3 momentin osalta (” - - Luonnollisen henkilön on ilmoitettava henkilötunnuksen ohella myös y-tunnus, jos hän on sen taloudellisen toiminnan harjoittamista varten hankkinut.”) herää kysymys, onko tarkoitettu, että uudistamisilmoituksessa olisi ilmoitettava ilmoittajan y-tunnus myös, mikäli y-tunnuksella toimiminen ei liity mitenkään metsän uudistamiseen tai metsäalaan, ja mihin tällainen velvollisuus perustuisi.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, ettei rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta koskevaa perustuslain säännöstä (8 §) ole huomioitu esitysluonnoksen suhdetta perustuslakiin koskevassa jaksossa.

Lopuksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota vielä siihen, että esitysluonnoksessa (s. 32) todetun siitä, että uudistamisilmoituksen vastaanottava metsäkeskus ei ole viranomainen, pohjalta metsälain 18 §:n muuttamisen säännöskohtaisissa perusteluissa esiin tuotu rikoslain 16 luvun 8 § ei näyttäyty tarkastellussa asiayhteydessä merkityksellisesti (s. 42: ”Jos metsän uudistamisilmoituksessa annettaisiin väärä tietoja, teko on rangaistava rikoslain 16 luvun 8 §:n nojalla väärän todistuksen antamisena viranomaiselle. Rikoslain 16 luvun 8 §:n esitöiden (HE 6/1997 vp) mukaan myös asiaa valaisevan tärkeän seikan salaaminen voi tehdä todistuksen totuudenvastaiseksi.”).

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Pykäläkohtainen lausunto

8 a § Metsän uudistumisen edellytykset eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun yhteydessä

-

Liite, Metsikön kasvatuskelpoisen puuston määrä kasvatushakkuun jälkeen

-

Esityksen vaikutukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Muut huomiot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun asetuksen muuttamisesta näyttää olevan johtolauseessa virheellisesti metsälakiin viittaava säädösnumero muutettavan asetuksen säädösnumeron sijaan.

Toiseksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvoston asetusta koskevassa muistiossa tulisi tarkastella asetuksen vaikutusta rangaistavuuden alaan. Asetusluonnoksen muistiossa (s. 5) todetaan, että ”Asetuksenantovaltuuksista säädetään metsälain - - ja 8 §:n 6 momentissa. - - Metsän uudistumisen edellytyksiin liittyen metsälain 8 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään metsän uudistumisen edellytyksistä eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun yhteydessä.” Kyseinen metsälakiin HE-luonnoksessa ehdotettava täydentävä asetuksenantovaltuussäännös ja sen nojalla annettavan luonnostellun asetuksen uusi 8 a § (Metsän uudistumisen edellytykset eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun yhteydessä) vaikuttavat tulevan metsärikkomusta koskien metsälain 18 §:n 2 momentin 3 kohdan sisältämän viittauksen piiriin (mainittu 3 kohta: ” 3) rikkoo 8 §:n uuden puuston aikaansaamista koskevaa säännöstä tai sen nojalla annettua säännöstä,”).

Lausunto maa- ja metsätalousministeriön asetusalunoksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Sjöman Sonja
Oikeusministeriö